

UNIKÁTNÍ PROJEKTY

ONDŘEJ JIREŠ (ed.): MEMENTO MORI

Memento mori, smrt totiž může přijít náhle z rukou vraha, který chce zcela nečekaným způsobem využít tvou krev. Nebo ji můžeš vyhlížet v šípech nepřátelských jednotek jako vojáci čelící Turkům v bitvě u Moháče, či ji dokonce toužebně očekávat jako dívka podrobená tortuře. Anebo s ní můžeš bojovat v podobě, s níž se lze setkat pouze ve fantasy – najdeš ji v parátech démonů, mořských panen nebo pohanského boha...

text: Jiří Popiolek

jiiri.popiolek@pevnost.cz

Antologie *Memento mori* by se měla stát prvním svazkem ambiciózního projektu *Fantastická historie*, s nímž přišel jeden z neznámějších českých žánrových editorů Ondřej Jireš. Po městské fantasy, kterou čtenářům představil společně s Antonínem K. K. Kudláčem v knize *Pod koččými hlavami*, se tentokrát rozhodl zaměřit na historickou fantasy, tedy žánr, jenž vychází ze skutečných dějin, které jsou pouze mírně pootočený jiným směrem – a ozvláštněny prvkem fantastiky. Povědky z *Memento mori* spojuje především doba, do níž je jejich děj zasazen – odehrávají se na rozhraní dvou epoch, středověku a novověku, kdy české země byly zmítané prokletím husitských válek a jihovýchod Evropy o něco později drancovaly nájezdy Turků, kdy ale zároveň došlo k objevení Ameriky nebo ke vzniku nejzářivějších klenotů renesanční kultury.

SEDM STATEČNÝCH SE PŘEDSTAVUJE

Antologie obsahuje sedm textů od sedmi renomovaných českých a slovenských autorů. Tři povídky jsou zasazeny do prostředí zemí Koruny české – Pavel Renčín v titulní *Memento mori* z doby vlády Václava IV. vysvětluje, jak to vlastně bylo se stavbou staroměstského orloje, a s pro něj trochu nezvyklou ironií přivádí na scénu dokonce i všechny apoštoly; Leonard Medek v *Kaltenštejnské nevěstě* líčí na pozadí zmatků pohusitské doby, čím může být skupině lapků užitečný starý pohanský bůh (a formou vyprávění lehounce nechá vzpomenout na *Jméno růže*); a věčným sporem mezi křesťanstvím a pohanstvím se zabývá i Petra Neomillnerová, a to v nebyvale poetickém, zároveň však pro ni typicky krutém textu *V náručí boba*, vyprávějším o vztahu inkvizitora a dívky obviněné z čarodějnictví.

Dvěma dalším autorkám pak učarovala renesanční Itálie a hrdiny jejich děl jsou i světo-

známé osobnosti té doby – vypravěčem povídky *Barva* Alexandry Pavelkové, jakési mysteriózní detektivky z Florencie konce patnáctého století, jež ústředním motivem trochu připomene Süskindův *Parfém – Příběh vraba*, je světoznámý malíř Sandro Botticelli; a to, která renesanční celebrita určí směr, kam se vydá děj povídky Jany Jůzlové *Kanáľ mistra Leonarda*, je jasné už z jejího názvu. Ale nemylte se, všeměl má zde pouze epizodní roli tvůrce nápadu, který hlavnímu hrdinovi nadělá značné potíže pod vodou i nad ní...

Zbývající dvě díla geograficky celou antologii rámuje. Ze západní strany je to *Nový svět* Františka Novotného, který přináší zcela jiný, šokující, takřka špionážní pohled na to, proč a kým vlastně byla objevena Amerika – a svou roli tu mají nejen Kryštof Kolumbus a indiáni, ale také Židé, templáři a agenti FBI; a z východní pak *Turkobijce* Juraje Červenáka, v němž se čtenáři mimo jiné dozvědí, jaký osud potkal posledního Jagellonce Ludvíka po bitvě u Moháče, a hlavně zde Ďuro konečně poodhalil něco ze svého netrpělivě očekávaného projektu *Kapitán Bábory*, jehož prologem by se povídka měla stát.

FANTASTICKÁ HISTORIE S PUNCEM KVALITY

Pokud by hlavním měřítkem kvality knihy měly být texty samotné, šlo by antologii jen těžko něco vyčítat. Všechny povídky jsou po řemeslné stránce na vysoké úrovni, každý autor naplno využil své silné stránky: Medek práci s jazykem a znalost historických reálií; Renčín umění proniknout atmosféře města – zde středověké Praze – až na dřev; Neomillnerová schopnost zkratky, díky níž se text žene jako nezkontrolovaná bystrina vpřed a nedá čtenáři vydechnout; Novotný preciznost při budování zápletky a suchý humor; Červenák bohatou fantazií a imaginací, která umožňuje jeho text vnímat spíš jako filmový obraz.

Jediným otazníkem tak pro mě zůstává – a podotýkám, že to mohl být i editorský záměr – zda volnost, již Ondřej Jireš autorům

při zpracování tématu dal, nebyla až přílišná a texty nejsou jen nesourodými, izolovanými položkami (a to jak z hlediska obsahu, tak formy), se vzájemnými vazbami natolik volnými, že netvoří silný, působivý celek, ale jen sedm samostatných kamenů na šachovnici dějin jedné epochy, nebo spíše několika epoch, které měly to štěstí, že se odehrávaly v takřka stejné době.

K dokreslení jinak vysoce pozitivního dojmu z knihy přispívá – jako ostatně u Jirešových antologií tradičně – i její grafické zpracování. Dominují mu tentokrát „dobové“ vnitřní ilustrace Jany Šouflové, které sugestivně zobrazují již zmíněnou dvojakost světa, do něhož je *Memento mori* zasazeno. Na jedné straně krása a elegance renesančních skvostů, na druhé špína, strach a násilí nekonečných válek otřásajících proměňující se Evropou. Pokud Ondřej Jireš dokáže *Fantastickou historii* dovést do úspěšného konce v podobném duchu, v jakém ji zahájil, zařadí se cyklus jeho antologií bezpochyby k nepřehlédnutelným položkám v historii české a slovenské fantasy. Nezbyvá než držet palce, ať se mu to podaří. ◆

Ondřej Jireš (ed.): Memento mori
Obálka: Michal Ivan
Vydal: Triton, Praha 2009
296 stran, 298 Kč

80%